

III. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

28-29 Kasım, 2019, Gaziantep

<http://www.ulk.ist/>

Kent Rekabetçiliğinde Lojistik ve Önemi: Metropolitan Şehirlerin Karşılaştırılması

Özet

İsmail Hakkı Eraslan

Prof. Dr.

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

hakkieraslan@hku.edu.tr

Serhat Fırat

Kalkınma Uzmanı

Turgut Songur

Kalkınma Uzmanı

Çalışma, kent rekabetçiliğinde lojistik sektörünün rolü ve önemini araştırmakla birlikte, dünya genelinde metropolitan alan niteliği taşıyan önemli kentlerde uygulanan strateji ve uygulamaları karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Kentlerin sürdürülebilir gelişmesinde kentsel lojistik faaliyetlerin önemli bir rolü olduğu, kabul edilen bir gerçektir. Kentsel lojistik; kentsel yük taşımacılığının yanı sıra depolama, antrepoculuk, gümrükleme, toplama, aktarma ve dağıtım merkezleri, tersine lojistik, vd faaliyetleri bir bütün olarak gören bir yaklaşımdır. Kentsel lojistik faaliyetler; trafik sıkışıklıkları, trafik kazaları, olumsuz çevresel koşullar, yol bakım-onarım giderleri, yakıt enerjisi tüketimi ve nitelikli işgücü yetersizliği gibi pek çok sorunla karşı karşıyadır. Bu güç koşullar altında lojistik şirketlerden, daha düşük maliyetlerle daha yüksek müşteri hizmet düzeyi sağlamaları beklenmektedir. Kentlerde taşıma maliyetlerini azaltmak üzere etkin araç rotalama ve çizelgelemeleri yapabilmek, gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Bu sorunları çözmek üzere, 90'lı yıllarda başlayan ve "Kentsel Lojistik" (city logistics, urban logistics, urban freight transport) adı verilen yeni bir alan ortaya çıkmıştır. Kentsel lojistik, kent ile ilgili tüm lojistik faaliyetlerden oluşan bir bütün olup, aynı zamanda önemli bir istihdam alanıdır. Kentsel lojistik kavramı, kentsel yük taşımacılığının sosyal, kültürel, çevresel, trafik, ekonomik, mali ve enerji tüketimi ile ilgili etkilerini dikkate alarak kentteki lojistik faaliyetlerin sosyal pazar ekonomisi şartları çerçevesinde eniyilenmesi sürecidir. Kentler; tüketim malları, yapı malzemeleri, ev eşyaları, atıklar ve kargo/kurye gibi pek çok farklı tipte yükün sürekli olarak taşıma halinde olduğu bölgelerdir. Tipik bir kentin sokak trafiğinin dörtte birini yük akışları oluşturmaktadır. Ayrıca taşınan malzemeler; yükleme/boşaltma, depolama, mal ayrıştırma/birleştirme, paketleme gibi kent alanının bir kısmının kullanılmasını gerektiren faaliyetlere de ihtiyaç duymaktadırlar. Kent büyürken,

lojistik altyapı aynı hızda iyileşmezse kentsel lojistik sorunları oluşur. Türkiye’de kentsel anlamda lojistik kümelenmeler sağlıklı bir şekilde planlanamadığından ve gerekli koordinasyon sağlanamadığından, sektör unsurları kendi lojistik çözümlerini kendileri üretmeye çalışmaktadırlar. AB tarafından 2009 yılında kabul edilen Kent Dolaşımı Eylem Planı, kent lojistiği alanında ulusal, bölgesel ve yerel planlamacılar ve yönetimler için güvenli taşımacılık, etkin ve verimli kent lojistiği, yeşil şehirler ve enerji başlıkları altında yeni bir strateji öngörmektedir. Bu yeni planla birlikte AB Yatırım Bankası, Yapısal ve Uyum Fonları ve Çerçeve Programları altında çeşitli finansman araçlarının hayata geçirilmesi beklenmektedir. Eylem Planı, kentleşmenin taşımacılık üzerindeki etkilerini analiz etmekte ve AB ulaşım politikası ile uyumlu olarak sürdürülebilir kent dolaşımına yönelik hedefleri belirlemektedir. Bu hedefler Üye Ülkeler açısından da önem taşımaktadır. Araştırmanın kısıtlarını geniş bir yelpaze içinde değerlendirmek mümkündür. Araştırmanın coğrafi bölge olarak kapsamı Türkiye metropolitan şehirlerinden oluşmaktadır. Çalışma zaman ve mali imkanların kısıtlılığı göz önünde bulundurularak tüm metropolitan kentlerde yeteri kadar araştırmaların yapılmasını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan araştırmacıların en büyük sorunlarından biri olan veriye ulaşma zorluğu bu araştırmanın bir diğer kısıtını oluşturmaktadır. Bu çalışmada Benchmarking modeli kullanılarak "Kent Rekabetçiliğinde Lojistik ve Önemi: Metropolitan Şehirlerin Karşılaştırılması" konulu çalışma analiz edilmiştir. Analiz doğrultusunda metropolitan şehirler kıyaslanarak rekabetçilik düzeyleri belirlenmiş ve rekabet yapılarının temel özellikleri açıklanarak, ulusal sınırlar içerisinde birbirlerine karşı daha rekabetçi bir konuma gelebilmeleri için stratejiler önerilmiştir. Çalışma esnasında hem birincil hem de ikincil araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Birincil araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat ve saha gözlem (site visiting) tekniklerine müracaat edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda metropolitan şehirlerin içinde buldukları coğrafi konumları ve buna bağlı olarak da iklim yapılarının hem kentin gelişimi hem de şehir lojistiği üzerinde oldukça önemli bir etkide bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Coğrafi konumları ve iklim yapılarının yanı sıra kentlerin ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel anlamda dört temel konu kalkınmaya yönelik gelişim stratejisi izlemelerinde etkili olmuş ve kentin lojistik kanadının bu dört temel konuya olumlu veya olumsuz anlamda etki ettiği açıkça gözlemlenmiştir. Kimi bölgelerde bu dört stratejik unsurların

olumlu etkide bulunmasına rağmen değerlendirilmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Kent Rekabetçiliği, Lojistik Sektörü, Metropolen Alanlar

